

З історії розвитку дошкільного виховання в місті Лисичанськ

Грушевська Ірина Василівна,

методист дошкільної освіти

КУ «Лисичанський методичний центр»

Розвиток суспільного дошкільного виховання щільно пов'язаний з завданням по залученню жінок в суспільно-політичне життя країни.

На початку ХХ століття міська рада приділяла велику увагу становленню перших дитячих закладів та намагалася забезпечити їх всім необхідним.

В місті Лисичанськ до 20-х років дошкільних закладів не було, крім примітивних майданчиків і двох дитячих ясел заводу «Донсода» і заводу «Пролетарій».

В 1919 році в с. Привілля був створений дитячий дім інтернатного типу (притулок), де виховувались діти сироти і діти робітників підприємств міста. Він був створений при шахті імені Артема. Завідуючою була Кравченко Наталія Андріївна, яка згадувала:

"... в ці роки важливо було в першу чергу забезпечити догляд за дітьми і захистити їх від хвороб і смерті. В нашій країні багато чого не вистачало і не було найнеобхіднішого: педагогічних кадрів, меблів, іграшок, посібників. Вихователями в дитячих садах в ті роки працювали жінки-активістки, які любили дітей, вміли співати і танцювати. Не було теорії дошкільного виховання. "

На першому з'їзді з дошкільного виховання, який проходив в 1919 році, були висунуті такі основні положення виховання дітей дошкільного віку:

1. Дошкільне виховання здійснює єдині із школою завдання та повинно виховувати не людину взагалі, а майбутнього члена суспільства.

2. Кожен вік має свої специфічні особливості в фізичному і духовному відношенні - звідси організація, зміст і методи виховної роботи повинні здійснюватись з урахуванням вікових особливостей дитини.

3. Основним типом дошкільного закладу повинен бути дитячий садок.

1922 рік - зростання популярності дошкільного виховання, наплив бажаючих поступити на дошкільні курси значно збільшився. Тривалість курсів - від кількох місяців до року, а потім - до 2 років.

В Лисичанську у 1931 році відкрились місячні курси, де навчалися жінки шахт, заводів, у яких освіта була лише кілька класів.

У 1933 році на вулиці Ленінградській відкрили спеціальні шестимісячні курси з підготовки майбутніх працівників дошкільних закладів.

В навчальні плани курсів входили такі дисципліни: педагогічна психологія, соціальне виховання, гігієна дитинства, введення в природу, організація дошкільного виховання, дитяча література, розвиток ігри, співи, музика, ручна праця, малювання.

Створення курсів сприяло покращенню методичної, навчально-виховної роботи в дитячому садку. Перш за все почали поділяти дітей на вікові групи та писати плани навчально-виховної роботи з дошкільнятами.

Розвиток суспільного дошкільного виховання супроводжувався певними труднощами. Було скрутне становище держави: не було приміщень, коштів, обладнання, посібників для занять.

Дитячі майданчики, будинки-притулки почали перебудовуватись в дитячі садки.

В 1925 році дитячий будинок-притулок шахти імені Артема було перебудовано в дитячий садок змішаного типу.

В травні 1925 році був побудований перший міський дитячий садок завідуючою якого була Морозова Тетяна Федорівна. Дітей в ті роки було багато, умови не відповідали нормам їх перебування у дитячому закладі. Будівля тісна. Робітники самі робили столи, лавки, ліжка.

В лютому 1930 році був організований дитячий садок шахти імені Д.Ф.Мельнікова, завідувачем якого стала вчителька Шарафутдінова А.І. В 1932 році на шахті імені Д.Ф.Мельнікова був організований ще один дитячий садок. Це була невелика будівля, дітей різного віку там було приблизно 100 осіб.

Представники міської влади того часу, вказуючи на необхідність подальшого розширення ряду дошкільних закладів, закликали всі відділи народної освіти, педагогів, батьків, всіх представників влади, профспілок підприємств зрозуміти всю важливість цього завдання, приклавши до неї максимум зусиль і піклування.

В 1930 році був відкритий дитячий садок на Кировій горі (завідувач - Дуніна Віра Василівна). Цьому дитячому садку дуже допомагали робітники содового заводу. Вони виготовляли іграшки, ліжка, столи. Вихователі самі робили посібники, наочність. З дітьми проводилися музичні заняття, розучувалися пісні, танці, але музичного інструменту в дитячому садку не було. В групах було по 45 - 50 дітей (вікового розподілу не було).

В червні 1931 році в маленькому будиночку на вулиці Курінної був відкритий дитячий садок заводу «Пролетарій». Завідуючою була досвідчений організатор Катерина Іванівна Тенцова. В дитячому садку харчування дітей

здійснювалось за рахунок бюджету заводу. Але не було ні педагогічної літератури, ні методичних посібників. Жінки, які працювали в дитячих садках, були змушені користуватися лише знаннями та «бідненьким» власним досвідом.

В 1932 році розпочав свою роботу дитячий садок, який розташували у приміщенні палацу культури імені 1Травня. Завідуючою призначена Матвєєва Євдокія Тихонівна. Дітей в садку було приблизно 70 чоловік. Всі вони перебували в маленькій кімнаті. Вихователі працювали з 5.00 до 17.00. Обладнання не було. Проіснував садок всього 3 місяці. Його перевели в с. Павлодар, але через декілька місяців його закрили зовсім.

В 1934 році на вулиці Кожедуба було виділено дім під дитячий садочок (завідувач Домонова Марія Іванівна). В ньому було 4 квартири, в кожній-окрема група дітей. Обладнання примітивне: довгі столи, лавки, посуд, виготовлений з залізних банок. Іграшок не було. Діти спали на розкладачках. Малювали діти на шпалерах.

З 1933 року кількість дошкільних закладів почала інтенсивно зростати. Були відкриті такі дошкільні заклади:

- дитячий садок шахти імені Н.Крупської;
- дитячий садок заводу «Пролетарій»;
- дитячий садок шахти Титова;
- дитячий садок «Стеклостроє»;
- дитячий садок «Серебрянка».

Відкрився в 1936 році дитячий садок на шахті «Черноморка».

В 1938 році - дитячий садок шахти «Новодружєвська».

На початок 1939 року число дитячих садків збільшилось до 15. В 1939 році прийняв перших вихованців дитячий садок заводу «Донсода» №3.

На початок війни в місті Лисичанську працював 21 дитячий садок, враховуючи садки в Пролетарську, Новодружєвську, Привіллі. Три дитячих садка знаходились в м. Кремінна і підпорядковувалися шахтам «Кремінська» №1, «Кремінна Східна» і «Кремінна Західна». Матеріальне становище дитячих садів залишалось на середньому рівні, враховуючи той час, але харчування в дитячих садах було непогане, обмежень в приготуванні страв не було, отже готували і макарони по-флотськи, і окрошку, і багато чого іншого.

Після війни у 1946 році відкрився дитячий садок шахти імені Войкова на дві групи (завідувач Проценко Клавдія Тимофіївна). Проіснував він до 1999 року.

На початку 1951 року у тресті "Лисичанськвугілля" налічувалось 2 дитячих садки, які підпорядковувалися шахтам міста.

1951 рік – відбулося відкриття дитячого садка "Оріон" при шахті імені Ворошилова на 2 групи (завідувач Хомякіна Валентина Василівна).

У 1953 році розпочав свою роботу дитячий садок шахти ОГПУ на 4 групи (завідувач Гапотченко Марія Афанасіївна). Соловйова Любов Леонідівна очолювала садок до часу його закриття у 2000 р.

У цьому ж році прийняв дітей дитячий садок шахти "Матроська" на 2 групи (завідувач Януш Раїса Єфимівна). Проіснував садок до 1999 року.

Лисичанськ у 60-ті, 70-ті роки ХХ століття.. Це розвиток легкої та важкої промисловості, відкриття таких підприємств як НПЗ, завод ГТВ, фабрики технічних тканин, фабрики ялинкових прикрас. У ці ж роки, одночасно з розвитком промисловості у місті, розширювалася мережа дошкільних закладів, тому що жінки стають більш активними учасницями суспільної праці.

Саме в цей час міська влада стала приділяти значну увагу розвитку дошкільних закладів. Відкрили двері для своїх вихованців такі дошкільні заклади:

- ✓ дитячий садок шахти "Чорноморка" на 4 групи (завідувач Бабошина Олександра Інокентіївна);
- ✓ дитячий садок тресту «Лисичанськвугілля» на 2 групи;
- ✓ дитячий садок шахти «Томашовка» на 2 групи (завідувач Степанова Марія Олексіївна);
- ✓ дитячий садок №1 шахти імені Д.Ф.Мельнікова на 4 групи (завідувач Чугай Ганна Степанівна). З 1980р. до 2008р. керівництво ДНЗ здійснювала Пятова Валентина Михайлівна;
- ✓ дитячий садок №2 шахти імені Д.Ф.Мельнікова на 2, пізніше на 3 групи (завідувач Дворнікова Вікторія Іванівна);
- ✓ дитячий садок №3 шахти імені Д.Ф.Мельнікова на 2 групи (завідувач Захарова Дар'я Пантелеївна). Проіснував до 1970 року;
- ✓ дитячий садок №4 шахти імені Д.Ф.Мельнікова (в минулому дитячий будинок) на 4 групи (завідувач Химченко Світлана Захарівна). Садок в оновленій будівлі працює і сьогодні під назвою «Колосок» під керівництвом Любович Лідії Іванівни;
- ✓ дитячий садок №5 шахти імені Д.Ф.Мельнікова на 3 групи (завідувач Неїжмак Олена Яківна). Садок потім мав назву "Угольок" і був закритий у 2004р.;

- ✓ дитячий садок №6 шахти імені Д.Ф. Мельнікова на 2 групи (завідувач Писаренко Наталія Тимофіївна). Проіснував садок до 1969 року;
- ✓ дитячий садок №1 шахти «Новодружеська» на 4 групи (завідувач Малишева Антоніна Степанівна);
- ✓ дитячий садок №2 шахти «Новодружеська» на 4 групи (завідувач Музика Тамара Кузьмівна). Її змінила Токарева Ніна Костянтинівна. Садок працює до цього часу під керівництвом
- ✓ ясла-садок №3 шахти «Новодружеська» на 6 груп (завідувач Єніна Ніна Олексіївна). Проіснував садок до 2001 року;
- ✓ дитячий садок №1 шахти "Привілля Південне", 4 групи, (завідувач Друк Ольга Степанівна). Сьогодні садок не працює, а споруда передана під Школу мистецтва;
- ✓ дитячий садок №2 шахти «Привілля Південне» на 4 групи (завідувач Бугаєнко Світлана Михайлівна);
- ✓ ясла-садок «Казка» на 12 груп (завідувач Клочанова Галина Миколаївна). З 1974 р. по 1997 на посаді завідуючого працювала Сидорова Людмила Костянтинівна. Проіснував садок до 2001 року;
- ✓ дитячий садок шахти «Чорноморка» на 4 групи (завідувач Захарова Ліана Петрівна). Проіснував до 1994 року.

Більшість вихователів не мала педагогічної освіти. Дитячі сади ("Оріон", № 2, 3, 6 шахти імені Д.Ф.Мельнікова, «Томашовка», «Войкова», «Матроська») знаходились в жилих будинках, де було слабе опалення, а санітарний стан не завжди відповідав санітарним нормам. Тільки деякі сади (шахти ОГПУ, №1, 5 шахти імені Д.Ф.Мельнікова були збудовані за типовими проектами.

В 1968-1969 роках були закриті сади шахти «Томашовка», сади №3 і №6 шахти імені Д.Ф.Мельнікова за причиною невідповідності їх потребам санітарних норм.

Починаючи з 1953 року вихованцям дошкільних закладів влітку проводили оздоровчу профілактику на дачах у сосновому бору. м. Кременна.

З 1962-1963 навчального року дошкільні заклади працюють за новою програмою, в проекті якої виховання в дитячому садку займає головне місце. Особлива увага спрямована на організацію життя дітей та їх фізичне виховання. Загальне завдання дитячих закладів ускладнюється і спрямовано на всебічне навчання та виховання дітей, їх підготовку до школи.

З розвитком промисловості, економіки кількість робітників збільшувалося, одночасно збільшувалась кількість народжених дітей.

Центрами розвитку промисловості та культури в ці роки були такі українські міста, як Донецьк, Луганськ, Харків, Лисичанськ, Артемівськ.

Дошкільні заклади у 70-х роках створювалися завдяки матеріальній підтримці підприємств, але педагогічних кадрів для роботи в них не вистачало. Педагогічну освіту мало дати тільки педагогічне училище. В нашому місті цей педагогічний заклад розпочав своє існування з місячних курсів і в 1938 році зробив свій перший випуск вчителів початкових класів за вечірньою формою навчання. 1960 рік – народження нової спеціальності «Дошкільне виховання». Для організації роботи дошкільного відділення потрібні були кадри. Панаїт Любов Андріївна, яка була на той час завідувачем відділення, ретельно підбирала педагогічні кадри, створювала матеріальну базу для подальшого розвитку нової спеціальності. Виноградова М.М., Музика Т.К., Щербань Я.С., Чеботарьов О.М., Варакута О.М., Білоконь П.К., Золотухін Н.О., Зуй В.Т., Кириченко Н.С., Дуднік С.І. були першими викладачами майбутніх вихователів. Прийом абітурієнтів було проведено на базі середньої школи з 2-річним терміном навчання. Перший випуск вихователів дитячих садків було здійснено однією групою в 1962 році.

В 1968 році було відкрито заочне відділення спеціальності «Дошкільне виховання», що дало змогу молодим вихователям міста отримати педагогічну освіту без відриву від роботи. Монастирська Олександра Семенівна (завідувач дошкільного відділення заочної форми навчання), Фролікова Г.В., Плужко М.А., Боякова Г.М., Криворучко К.О., Матвєєва А.П., Синицина Г.О., Ільїнська О. Л., Лазаренко В.М., Позднякова В.В., Матліна О.В., Коритко О.В. були викладачами професійних дисциплін спеціальності "Дошкільне виховання" (денне і заочне навчання),

У 1981 році у місті будуватися десятки сучасних світлих, комфортних дитячих садків-ясел. В освітньо-виховній роботі пріоритетом став гармонійний розвиток особистості дошкільника.

У 1983 році населення міста було повністю забезпечено дошкільними закладами.

Станом на 01.01.1991 рік в місті вже існувало 50 дошкільних навчальних в яких виховувалося 8490 дітей.

Далі буде....

Р.С. Матеріали надані за результатами пошукової роботи працівників дошкільної освіти міста під керівництвом методиста дошкільної освіти

КУ «Лисичанський методичний центр» Грушевської І.В. Прохання, доповнення та уточнення інформації, надсилати на електронну адресу kulismk@ukr.net Грушевській Ірині Василівні, або звернутися до вихователя-методиста дитячого садочка за місцем проживання. Дякуємо за співпрацю!

Фото

